

sect. 10. n. 107. & seq. præcipue verò num. 171. Denique Divini luminis opem enixis præcibus imploret, ut illius ductum sequens, neque se ipsum prodat, neque poenitentem suum, cui aliquandò absolutionis dilatio salubrior esse potest quam properata ejusdem concessio, non exactis priùs novis experimentis super illius conversionis firmitate. Quoniam verò ejusmodi casus faciliùs se offerre possunt in audiendis eorum Confessionibus, qui jam in domum exercitiis spiritalibus destinata statuta temporibus se receperunt, ut sacris Ordinibus in proxima Ordinatione inintuentur; atque in his circumstantiis ad ceteras difficultates accedit infamiae metus, quam poenitens subeundam sibi fore asserit, si in ea Ordinatione non amplius promoveatur; tunc necesse erit (neque id sanè prudenti Confessario admodum difficile esse poterit) hujusmodi Ordinando arte oculos ponere, non modò æternam salutem quovis humano respectu potiorum esse debere, verùm etiam nihil infamiae in eo esse, si quis dicat, & fateatur, velle se maturiùs cogitare de ineundo ejusmodi vitæ instituto, quod graviora secum fert onera, quodque semel susceptum, per omnem vitam necessariò servandum erit. Hæc de proposita quæstione paucis disserenda judicavimus, quoniam & ab argumento hujus capituli minimè aliena erant, & id fuisse novimus subjectum celebris controversiæ, quæ elapsis annis in una ex principibus taliæ urbibus agitata fuit.

CAPUT III.

Ab eadem novitatis nota nonnulla vindicantur Synodales Constitutiones, Alatrina videlicet, Ulisiponenses, Barchinonenses, Herbi-polenses, & aliæ.

In civitate Alatrina hic inoleverat detestandus abusus, ut in festo S. Sixti I. Papæ, præcipui civitatis Patroni, viri & mulieres ante Ecclesiæ fores choreas ducerent, incompósitos agerent saltus, aliasque ludicras corporis gesticulationes, quæ potius Bacchi orgiis, quam Christi Martyris solemnitati conveniebant. Providus Episcopus has ethnicæ certæ superstitionis reliquias Edicto suo proscripsit. Contra Episcopi, Edictum, consueto novitatis obtentu, reclamatum est ad sacram Congregationem Episcoporum, & Regularium. Marcellus Severolus, Romanæ Curiæ Advocatus, multis argumentis conatus est Alatrinam consuetudinem sustentare, atque ab omni superstitionis macula purgare, innixus potissimum exemplo Regii Prophetæ Davidis, qui Divino afflatus Spiritu ante Dei Arcam saltavit; sed Severoli conatus infregit alter æquè doctus Advocatus Fatinellus de Fatinellis, qui pro Episcopi Edicto stetit. Etenim choreæ, aliæque corporis jactationes, propter sibi insitam turpitudinem, quæ nullo religionis fuce obumbrari potest, per plures Conciliorum canones jamdiu explossæ fuerant, & ne in celebritatibus Sanctorum, ad valvas præsertim Ecclesiarum fierent, severè interdictum. Africani Patres, ut legere est *can. 60. in Cod. Canonum Ecclesiæ Africanæ tom. 1. Collectionis Harduini col. 898.* legem Imperialem postulandam statuerunt ad

ad compescenda tripudia, quibus SS. Martyrum natalia profanabantur: *Quibus diebus, quod pudoris est dicere, saltationes sceleratissimas per vicos, atque plateas exercent, ut matronalis honor, & innumerabilium fœminarum pudor, devotè venientium ad sacratissimam diem, injuriis lascivientibus appetatur; ut etiam ipsius sanctæ religionis penè fugiatur accessus.* Idem consilium cœpere Patres Concilii Tolentani III. ann. 589. *can. 23.* relat. à Gratiano *dist. 3. de Consecrat. can. 2.* ubi interponendam pariter decreverunt Recardi Regis auctoritatem, ut eandem pestem ex Hispania eliminarent: *Exterminanda est omninò irreligiosa consuetudo, quam vulgus per Sanctorum solemnitates agere consuevit, ut populi, qui debent Officia Divina attendere, saltationibus, & turpibus invigilent canticis, non solum sibi nocentes, sed & Religiosorum officiis perstreptentes. Hoc etenim ut ab omni Hispania depellatur, Sacerdotum, & Judicum à Concilio sancto curæ committitur.* E quidem tolerare non potuit Ecclesia, ut veris Christi Sanctis ille videretur præstari turpis & obscœnus cultus, qui à Paganis exhibebatur falsis numinibus; uti enim ad rem ajebat Auctor *serm. 265. olim 215. de tempore n. 4.* inter Opera Sancti Augustini *tom. 5. part. 2. col. 437. in Append. Isti infelices, & miseri homines, qui balationes, & saltationes ante ipsas Basilicas Sanctorum exercere nec metuunt nec erubescunt, etsi Christiani ad Ecclesiam venerint, Pagani de Ecclesia revertuntur; quia ista consuetudo balandi de Paganorum observatione remansit.* Neque porrò ad cohonestandam choreas quidquam prodesse exemplum Davidis, jam pridem ponderavit Auctor Operis de Poenitent. *lib. 2. c. 6. n. 42. & 43.* quod Ambrosio adjudicandum, contra Petrum Soto, & Rivetum, omnes

Tom. II.

eruditi consentiunt. Quoniam ut ille ait, per mysticam Davidis ante Arcam saltationem, unicè Deus præmonstrare voluit Hebræis, quibus omnia in figura contingebant, ut unusquisque corpus adtollet impigrum, nec humi pigra jacere membra, vel tardis sinat torpere vestigiis; & propterea cavendum ait, ne quis putet nobis saltationis lubricæ histrionicos motus, & scenæ deliramenta mundari *tom. 2. Oper. S. Ambrosii col. 416.* Sanè *lib. 2. Regum cap. 6.* ubi Davidis saltatio refertur, illud adjicitur, quod Michol illius uxor, non magni fecit, immò despectum habuit illius agendi modum: *Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit Regem David subsilientem, atque saltantem coram Domino, & despectit eum in corde suo.* Cujus judicium certo quodam modo veluti rationabile approbare videtur Tostatus in *dictum cap. 6. quæst. 19. & in lib. 1. Paralip. c. 15. q. 42.* per hæc verba: *Quodammodo rationabiliter indignata est Michol redarguens eum.* Et quidem Salianus *ad annum Mundi 2990. n. 47 & 48.* advertit, mirum non esse, si Tostatus, natione Hispanus, in Davidis saltatione quamdam veluti levitatem reprehenderit, cum eam parùm consentaneam reputare debuerit gravitati, quæ apud Hispanos adeo rigidè servari solet: *Ex patria disciplina, quæ gravitatem habet à teneris unguiculis plurimum commendatam, & levitatem aspernatur, ac meritò respuit.* At si rem penitus inspiciamus, neque verum est, Davidis factum à Tostato reprehendi; cum is propositam quæstionem sequentibus deinde verbis concludat *cit. quæst. 19. David tamen excusatur, eò quòd egerit omnia ista ex affectu cordis; erat enim vir valdè Deicola, & nesciens qualiter Deo placeret, humiliabat se coram eo quantum poterat, & faciebat hæc ex affectu;* neque

B 3

ve-

verò dici potest, Hispanam gravitatem choreas hujusmodi omninò respicere; cum etiam nunc in solemnitate Corporis Christi mos iste in Hispaniis perseveret, ut in publicis supplicationibus dum Sanctissima Eucharistia circumfertur, non pauci procedant diversis vestibus induti, qui variis saltationum generibus, animi lætitiã, & devotæ mentis obsequium erga augustissimum Mysterium ostendere gestiunt; idque ab Hispanis Episcopis, & præsulibus toleretur tum propter consuetudinis vetustatem, tum propter chorearum hujusmodi naturam & qualitatem, quæ non ea secum fert absurda, ob quæ Episcopus Alatrinus illas, de quibus hîc agimus, proscribendas existimavit. Et quidem sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, omnibus ritè perpensis, Episcopi Constitutionem, spreto novitatis argumento, quo impetebatur, approbavit; quemadmodum nos ipsi retulimus in nostro Opere de Canonizat. Sanctor. lib. 4. part. 2. cap. 31. n. 34. in fin.

II. In Synodo Ulisiponensi vetitum fuerat tabernariis, ne festis diebus res, etiam ad victum necessarias, venderent iis matutinis horis, quibus in Ecclesiis solemnia peragebantur Officia. In Constitutionibus Synodalibus Barcinonensibus interdictum pariter fuit mercatoribus, ne iisdem Deo dicatis diebus ullam exercerent negotiationem, omnesque sive mercatores, sive artifices, jussi sunt iisdem diebus suas apothecas obserare, nullique, aliquid emendi causa, aditum in eas permittere. Utraque Constitutio, quamquam nihil de novo decerneret, sed Dei atque Ecclesiæ legem instauraret, & inculcaret, nihilominus insimulata fuit novitatis, atque acerrimè impugnata, sed perperam; nam prima approbata fuit à sacra Rota decis. 1583.

num. 8. coram Penia, & decis. 33. coram Dunozett. & decis. 293. coram Ubaldo; altera verò confirmata à sacra Congregatione Concilii die 13. Marti 1679. & die 27. Martii 1683. sicuti legitur in Regestis, refertque Nicollus in Prax. Canon. tom. 1. litt. C. §. 1. num. 44.

III. Fridericus Carolus Episcopus Bambergiensis, & Herbipolensis, cum anno 1740. Collegiatam Ecclesiam visitaret S. Joannis in Haugis civitatis Herbipolensis, parvipendens Capituli querimonias, nihilque metuens novatoris censuram, quam sibi prævidebat irrogandam, antiquam proscripsit consuetudinem, in eadem Ecclesia vigentem, quam referre, atque à sui initio repetere, neque inutile neque injucundum fore existimamus.

Perspectum & exploratum est omnibus, qui veteres Ecclesiæ annales vel leviter pertractarunt, jam à sæculo VIII. auctore Crodogando Episcopo Metensi, efformata fuisse Canonico-rum Collegia ad imaginem Monachorum, à quibus Canonici in hoc tantum differebant, quod regulam quidem ipsi servarent à sacris Canonibus, atque Ecclesiæ Patribus, Clericis præscriptam, religiosa tamen vota non nuncuparent; hoc quippè unicum discrimen inter utrosque intercessisse colligitur ex Capitulari Aquisgranensi anni 789. cap. 71. tom. 1. Capitular. Baluzzi col. 237. ubi ita cautum legimus: *Simul & hoc rogare curavimus, ut omnes ubicumque, qui se voto monachicæ vitæ constituerunt, monachicè, & regulariter omnimodis secundum votum suum vivant, secundum quod scriptum est: Vota vestra reddite Domino Deo vestro. Similiter qui ad Clericatum accedunt, quod nos nominamus canonicam vitam, volumus, ut illi canonicè secundum suam regulam omnimodis vivant,*

&

& Episcopus eorum regat vitam, sicut Abbas Monachorum. Inde verò factum arbitramur, ut more Monachorum, quorum vivendi rationem, etsi voto soluti, Canonici in omnibus imitabantur, priusquam Capituli sive Cathedralium, sive Collegiatarum Ecclesiarum insererentur, tyrocinium subirent sub cura Præpositi, à quo morum disciplina imbuerentur, & sub magisterio scholastici, cujus munus erat juniores illos, & novitios Canonicos litteris, bonisque artibus informare; quemadmodum observat Antonius Matthæi lib. 2. de nob. cap. 39. pluribusque exornat Thomassinus de vet. & nov. Eccles. discipl. part. 1. lib. 3. cap. 8. num. 2. & seq. & cap. 70. num. 8. Tyrocinii verò tempore multa ipsis subeunda erant incommoda, molestiæ haud leves tolerandæ, ut per dura & aspera quæque probati, ad reliquam vitam canonicè transigendam assuescerent; etenim si jampridem Gregorius Magnus neminem sacris Ordinibus initiari voluit, nisi post probationem, teste Joanne Diacono in ejus vita lib. 2. num. 16. apud Mabillon. in Act. SS. Bened. sæc. I. pag. 408. multò magis probandi erant Canonici, qui ad exactam componebantur normam Monachorum, de quibus scribet Petrus Blessensis epist. 13. „Novitiorum claustraliū mentes adhuc desideriorum, carnalium humoribus gravidæ & tumens, non acceptantur in sacrificio Domini, nisi prius igne tribulationis torreatur; nec paleas prius deponunt affectuum, nisi per laborem & abstinentiã confringantur; „ & ad rem nostram magis appositè Fructuosus Episcopus cap. 18. suæ Regulæ de Novitio loquens part. 2. Cod. Regul. Holstenii pag. 274. ait: *Monasterium sub Regulâ introducatur, & anno integro à cun-*

ctis Fratribus, ex industria convivii comprobetur.

IV. Postquam autem obsoleta est Crodogangi institutio, & Canonici, abjecta vita communi, ac regulari observantiã, in sua quisque domo secularium more, vivere cœperunt, quod in Germania contigisse, fluente sæculo x. auctor est Trithemius in Chron. Hirsuagiens. anno 977. nonnulla pristinae disciplinæ remansere rudera, quæ adhuc hodie visuntur tum in Canonico Scholastico, tum in anno residentia, seu claustrali, quem quorundam Capitulum Germaniæ Canonici certa anni die auspiciari debent, atque in Ecclesiæ servitio integrum transigere, priusquam in Capitulum admittantur, suæque Præbendæ fructus participent. Sed in eo etiam clarius veteris disciplinæ vestigium conspicitur, quod in aliis ejusdem Germaniæ Capitulis est in more positum; nimirum, ut qui Canonice adepti sunt, non statim post annum residentia, sicuti alibi fit, Capitularibus annumerentur, sed meram expectativam habeant vacaturæ Præbendæ Canonice, ideoque non appellantur absolute Canonici, sed Domicellares, seu Domicelli, quasi non Domini, sed Dominuli sint, ut hac ipsa nomenclatura differant à veteris Canonice, quos jam appellatos fuisse Dominos, testatur vetus monumentum apud Lucam Dacherium tom. 3. Spicilegii novæ editionis pag. 561. Hi quippè Canonici Domicellares speciem quamdam referunt juniorum Clericorum, quos diximus in tyrocinio olim detentos, variisque exercitationibus probatos, ut deinde in Canonico Collegium cooptarentur. Equidem Patres Concilii Moguntini anni 1549. de iis, quæ ad mores pertinent cap. 86. de Domicellariis, perinde ac de Novitiis in probatione de-

gentibus, in hunc modum loquuntur tom. 9. Collectionis Harduini col. 2134. „Hactenus in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis (saltem in ea parte, qua majores nos, tri non sine magna ratione juniores Canonicos, quos Domicellares vocant, non statim ut Beneficia acciperint, ad Capitula admitti, sed ad tempus sub jugo Prælatorum detineri voluerunt) satis negligenter ad vigilatum esse, non sine Ecclesiarum pernicie, sentimus, dum hi, quibus ea cura incumbit, ad studia & mores Domicellarium parum attendentes, si modò Domicellares certum tempus in Beneficii possessione exegissent, aut pecuniam pro emancipatione constitutam numerassent, sine ampliori delectu quosvis ad Capitula admiserunt, etiam eos, quos nec vitæ honestate, nec doctrina satis idoneos, aut Ecclesiis utiles futuros norint... Quorum indemnitati consulere volentes, Prælatorum, Capitulorum, & aliorum, quorum interest, conscientias duximus onerandas; hisque districtè præcipiendo injungimus, ut in posterum, non secundum prætentam consuetudinem (quæ in hac parte, ut Ecclesiis perniciose, irrationabilis, aut potius corruptela censenda est) quoslibet, sed secundum conscientiam idoneos tantum, & dignos ad Capitula, præsertim Metropolitanicum, & Cathedralia admittant.”

V. Ejusmodi Canonici Domicellares reperiuntur in præfacta Ecclesia S. Joannis in Haugis; iique, cum essent in Capitulum recipiendi, hoc quasi postremum sui tyrocinii subibant experimentum; ab humeris ad lumbos denudati transibant per medium agmen Canonicorum Capitularium, à quorum singulis virga, quam quisque ma-

nibus tenebat, cadebantur, eoque experimento peracto, veluti per aspera quæque probati, atque à tyrocinio subducti, Capitularibus accensebatur. Hunc autem morem promanasse opinamur ex illo veteri instituto, à Monachis ad Canonicos derivato Novitium scilicet lacescendi injuriis, convitiis, & probris, sicuti ab Episcopo Fructuoso audivimus. Alia præterea potuit esse ejus consuetudinis origo. Antiquis Romanorum legibus, emancipatio liberorum è patria potestate fiebat cum injuriis, & alapis, ut dicitur Novell. 81. in præfat. & observant Antonius Perez in Cod. tom. 2. lib. 8. tit. 49. n. 2. Vincentius Gravina Orig. Jur. lib. 2. num. 85. Heinec. Instit. Justin. lib. 2. tit. 12. & antiquit. Romanor. tom. 1. lib. 1. cap. 12. §. 5. & 9. inter cæteros enim ejusdem ritus, quos describit Cajus Instit. cap. 6. hic ultimus erat, aliorumque complementum: emancipandus, post tertiam manumissionem, servorum more, circumducebatur, quasi ei libera daretur facultas abeundi quo vellet; & colapho percutiebatur; quo præstito, emancipatio censebatur omnibus numeris absoluta.

VI. Jam verò admissionem Canonici Domicellaris in Capitulum speciem quamdam fuisse emancipationis, per quam ille liberaretur à nexu scholæ, & subtraheretur à jugo Canonici Scholastici, colligimus tum ex antiquis statutis Ecclesiæ Ultrajectinæ, rellatis ab Antonio Matthæi de nobil. lib. 2. cap. 39. in quibus ita caverur: „Si Scholasticus ad Præbendam assumptus fuerit, vocem tamen in Capitulo non habebit, donec vigesimum ætatis suæ annum attigerit, & per Scholasticum nostrum Decano, & Capitulo nostro emancipandus præsentatus ut idoneus fuerit; & rur-

„sus

„sus de officio Scholastici: Ad ipsam pertinet Scholares examinare, tam in scientia, quàm in moribus, & ætate, & cum habiles reperti fuerint, Decano, & Capitulo nostro emancipandos præsentare;” tum ex vetusto diplomate, quod occurrit apud Schaten lib. 11. Annal. Paderbon. ad ann. 1231. ubi circa finem hæc habentur: „Nullus Canonicorum de cætero emancipabitur, quin idem juret, ne numerus Canonicorum excedat numerum Præbendarum.” Quocirca improbabile non est, præfatum modum, eum in Capitulum introducendi per convitia & verbera, ortum habuisse à veteri ritu emancipationis, quem postea abolevit Justinianus in leg. ultim. Cod. de emancip. liber.

VII. Sed quidquid sit de illius consuetudinis origine, quam nobis dumtaxat conjicere, certò tamen assequi non licuit; eam prudenti sanè consilio extirpandam duxit laudatus Fridericus Carolus Episcopus Herbipolensis opportuno decreto, hisce verbis concepto: „Sicut quæ laudabiliter olim constituta, vel ab antiquo observata esse noscuntur, retinenda sunt in posterum; ita è contrà, quæ honestati, modestiæ, quæ Ecclesiasticæ, vel bonis moribus adversantur, sacris inimicæ canonibus, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata, adeo vires non contrahunt ab antiquitate, quin tamquam abusus reformari debeant.” Enimverò cum hodie inter Canonicos Domicellares non soli adolescentuli, sicuti forsàn retroactis temporibus, sed viri numerentur ætate, & prudentia plerumquè maturi, & quandoquè etiam Episcopali characterè exornati, jure ac merito indecorum & turpe illi visum est, ut isti humeris denudatis sub ferula-

rum ictibus in Capitulum admitterentur. Obstitere, utiquè Canonici novæ sanctioni, qua querebantur antiquum everti Capituli institutum, cujus initii non extabat memoria; sed frustrà, quoniam Nos, quibus jam tum universalis Ecclesiæ regimen obtigerat; considerantes, non posse vetustatis argumento abusus sustineri, qui rectæ rationi, decentiæ, atque honestati adversantur, consilium Episcopi summoperè commendavimus, ejusque decretum confirmavimus.

VIII. Præterea ut à proposito de Canonicis argumento non discedamus, meritò hîc recensendæ veniunt Synodales quorundam Episcoporum Constitutiones, quibus decernitur, ut Canonici suarum Cathedralium, aliarumque Ecclesiarum Collegiatarum, dum Choro intersunt, minimè putent, se meram ibi assistentiam præstando, muneri suo satisfacere, sed ut re ipsa cantant & psallant, suasque voces adjunctant inferioribus ministris, Horas Canonicas, aliasque proscripitas preces canentibus, & recitantibus. Etenim non semel accidisse novimus, ut hujusmodi Constitutiones, tamquam novitatem importantes, in hominum censuras incurrerent; cum contrà commendari debuissent, quòd per eas tolleretur abusus contra leges inductus, ut Canonici à cantu, & psalmodia abstinerent, & statuarum more in chori subselliis locati, Divinas laudes ab aliis concelebrari audientes, ipsi silentium servarent. Sanè non ignoramus in quorundam libris scriptum reperiri, licitum esse Canonicis choro præsentibus assistere, & cantum omittere, quoties aut in Præbendarum fundatione ab hujusmodi onere exempti fuerint, cum possit Fundator etiam contra legis positivæ præscriptum aliud in fundatione statuere, aut quoties iisdem

Ca-

Canonicis à summo Pontifice concessum fuerit indultum exemptionis à cantu, firma remanente obligatione Divinis Officiis in Choro assistendi; cum enim Pontifex valeat omnimodam iis libertatem tribuere, nimirum eos etiam ab assistentia Choro præstanda eximere, multò magis potest, legitima aliqua suadente causa, eos à psallendi debito absolvere, & nihilominus ad frequentandum Chorum adstringere. Ita docent Suarez de Religione t. 2. lib. 4, de Horis Canonicis c. 12. num. 11. Azor. Instit. Moral. part. 1. l. 10. cap. 11. q. 6. & 7. Persicus in tract. de Horis Canonicis dub. 4. n. 12. & 13. Sed, quidquid sit de singularibus hujusmodi casibus, qui disputationis gratia ab auctoribus conficti potius, quam re ipsa existentes dici possunt; negari profectò nequit, quod, cum Chorus ad canendas psallendasque Horas Canonicas institutus fuerit, eique non solum inferiores ministri & cantores, sed ipsi quoque Ecclesiarum Canonici, ex eorum officio debito, assistere teneantur, hi etiam ad canendum, & ad concinendum inferiorum ministrorum Deo psallentium vocibus, ex ipsa eorundem officii natura tenentur. Ideoque fatendum est, & rationi & justitiæ consonas esse Constitutiones Synodales, quæ id à Canonicis præstari jubent, easque odioso novitatis nomine immeritò traduci, cum potius laudandæ essent, utpotè prava corruptelarum germina excidentibus, quæ nimia forsàn Prædecessorum indulgentia in agro Dominico radices egerant. Auctoritates, & canones Conciliorum tam Provincialium, quam Synodalium, quibus hæc sententia confirmatur, videri possunt apud Pontas in verb. *Canonicus cas.* 6. Genettum *Theol. Moral. tom. 2. tract. 1. cap. 7. de Beneficiis, quæst. 11.* Na-

talem Alexandrùm *Theol. Moral. lib. 2. cap. 8. de Horis Canonicis tom. 2.* Quæ autem hac de re statuta fuerunt à S. Pio V. in sua Constitutione 35. *Bullar. Roman. t. 2.* quæque satis apertè decreta leguntur in Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 12. de Reformat. ea per Nos expensa fuerunt in nostra Institut. 107. Latine editionis*, in qua etiam complures adduximus resolutiones sacræ Congregationis prædicti Concilii Tridentini Interpretis, eidem sententiæ constanter faventes, quas Lector ibidem videre poterit §. 3. num. 16. & seq. Concordant epistola encyclica, quam ad Episcopos Italiae conscripsimus Pontificatus nostri annò quinto, impressa in *Bullario nostro tom. 1. n. 103.* in qua de hoc etiam argumento aliqua innuimus §. 24. ac demùm Litteræ nostræ in forma Brevis die 19. Januarii 1748. datæ ad Cardinalem Patriarcham Delphinum super concessione nonnullorum privilegiorum favore Capituli, & Canoniorum Ecclesiæ Cathedralis Veronensis, quæ Litteræ impressæ sunt in *supplemento ad calcem volum. 3. ejusdem Bullarii nostri num. 4. pag. 285.*

IX. Ex hactenus dictis colliget Episcopus, non esse sibi metuendum à novatoris calumnia, cum Constitutiones edit, quas necessarias agnoscit ad depravatos populi, Clericique mores reformandos, & sanctissimos Ecclesiæ canones reparandos, temporum injuria, hominumque malitia labefactatos; facillè quippè ab improborum dieteris se tuebitur decreto Tridentini *sess. 22. cap. 1. de Reformat.* ubi, postquam omnes innovavit Constitutiones, ad vitam & honestatem Clericorum pertinentes, Episcopos alloquens, ait. «Si qua verò ex his in desuetudinem abisse compererint, ea, quamprimum in usum revocari, &

,,ab

,,ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum, neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, poenas persolvant.,,

CAPUT IV.

Quanam sit novitas in Diocesim non inducenda; & primò, ne veteris disciplina restituendæ studio contra recentiores leges, aut consuetudines generaliter receptas, decreta fiant; ubi de Clericorum habitu, & de eorum cohabitatione cum mulieribus consanguineis, aut affnibus.

Quemadmodum prudenter se gerit Episcopus in id incumbens, ut pristina disciplina, quam præfocavit abusus, in sua diocesi revirescat; ita imprudenter agit, qui mores in eam inducere tentat, aut numquam receptos, aut ex rationabili causa postea obsoletos, præcipuè si res ejusmodi respiciant, in quibus mutatio fieri potuit sine ullo Ecclesiæ dispendio, & purioris ethices jactura. Quoniam autem in hac re, quæ à rerum, temporum, & locorum circumstantiis maximè pendet, impossibile est universalem regulam constituere, in omni eventu æquè ab omnibus, atque ubiquè servandam, regulæ loco esse poterunt nonnulla, quæ in hoc & sequenti capite proferemus exempla.

II. Episcopus restituendæ Ecclesiasticæ disciplinæ studiosus, plurimas saluberrimas paraverat Constitutiones, in sua Diocæsana Synodo propè diem promulgandas. Eas Nobis, qui tunc temporis Secretarium agebamus sacræ Congregationis Concilii, pro sua erga nos humanitate amicè dedit examinandas. Earum unam offendimus, in qua prohibe-

batur Clericis usus fibularum in calceis, adjecta in transgressores haud levi pœna, ejusque Constitutionis ratio petebatur ex *Cap. Clerici. 15. de vit. & honestat. Clericor.* ubi Innocentius III. inter cætera ornamenta Clericis interdicta, fibulas etiam recenset, inquires: *fibulas omnino non ferant.* At Nos amico Episcopo suasimus, ut hanc Constitutionem deleret; neque his temporibus aptari diximus laudatam Innocentii III. Decretalem, utpotè quæ de fibulis loquitur, diversis sanè ab illis, quæ nunc communiter apud honestos viros sunt in usu; fibulas enim ad merum olim pertinuisse luxum, & vestium ornatum, testatur Ulpianus in *leg. Argumento 25. ff. de auro, & argento legatis*: inquires: *Fibulae ornamenta magis quam vestis sunt*; & prosequuntur Petrus Faber *lib. 1. semestr. cap. 16.* & Chiffletius in *Anastasio Childerici cap. 16.* & quidem mollia erant ornamenta mulierum potius, quam virorum propria, quemadmodum in *cit. leg.* notavit Glossa *verb. ornamenta*, traditque Plinius *lib. 33. cap. 1.* scribens: *fibulas & alia muliebris cultus*; quamvis reverà, eodem Plinio teste, non deessent viri, qui, mulierum more, aureis, & gemmatis fibulis suas vestes constringerent; quem etiam morem indicat illud Virgillii *Aeneid. 1. Aurea purpuream subnectit fibula vestem.* Quia porrò mulieres calceorum loco semper utebantur soleis, quas viri domi tantum gestabant, quod deducitur ex Gellio *lib. 13. cap. 21.* eas pariter pretiosis fibulis revinciebant; quæque ad soleas colligandas erant necessariæ, ad merum luxum & pompam fuerunt postea etiam in calceamentis adhibitæ. Ad hujus verò generis calceamenta, pretiosis fibulis adornata, allussit Concilium Carthagini-